

mesque 'guspira'. La veritable etimologia de tot plegat salta a la vista: encreuament progressiu del germ. FALWISKA 'guspira, caliu' amb el ll. FLAMMA.² Menyspreem del tot el mot *blamor* que manca en Escrig, i solament figura en la detestable compilació de Llombart: pot ser el val. *blaüror* mal llegit. —³ Manca Ros i Sanelo. Escrig, 1851, el dona en accs. semblants a les de J. G. M., i afegint-hi *soflamació, soflamador, -ment*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *flam, flamada, flamall, flammaller, flammalls, flamant, flamar, flamarada, flamejar, flamejant, flameig, flamejador, flamejament, flammisell, flammell, flammivol, flammella, flammelló, flammarejar, flammareig, flammaró, flammer, flammescadora, enflammescador, flammatera, flammabard, flammula, flammora, flammola, flammulejar, flammorar, aflamar, aflamat, aflamada, aflamador, aflamament, ablamat, ablamadís, ablamador, ablamament, blamarada, blama, esblamar, esblamar-se, contraflama, inflamar, enflamar, inflamació, inflamable, inflamador, inflamament, inflamant, inflamatiu, inflamatori, soflamar, soflama, soflamada, soflimar, ensoflimar-se, flim-flam, flammifer, flammíger, flammarall.*

Flammatera, flameig, flamejant, flamejar, flammelló, V. flama

FLAMENC, 'Phoenicopterus roseus', gros ocell palmíped, rebé el seu nom per substantivació de l'adjectiu antic *flamenc*, -ca, aplicat als colors encesos i vermellencs en la cara de les persones, amb al·lusió a la pell clara i rosadencia que es pren com a pròpia de la gent de Flandes, per contraposició a la de la gent del Migdia. □ 1.ª doc., com a adj. de color de la cara, c. 1290. Desclot; com a nom de l'ocell, 1695, Lacav.: «*flamench*: auccell d'aygua; *phoenicopterus*».

Ja vaig demostrar complidament l'etimologia del nom de l'ocell, en el DCEC, al qual podria bastar de remetre.

Ací complementarem la documentació, que allà citava en forma menys completa o menys segura. Potser enlloc de la nostra terra no hi ha tants flamencs (si no és a l'Albufera de Val.) com a l'illa de Formentera, on el que avui anomenen «S'estany Pudent» s'havia anomenat abans *Estany dels Flamencs*, nom que ja he vist en un doc. de 1697, que vaig llegir a l'illa mateixa en la documentació municipal (1963). Com a adjectiu del color de la cara el tenim en Desclot, on ens fa a saber, parlant de Jaume I que «aquest rey --- havia molt gran cara, e vermella e *flamenca*» (NCl. II, 64.10).

Que el sobrenom de *Flamenca*, a l'heroïna del gran poema occità de mitjan segle XIII, li venia del color de la cara, consta pel text mateix de l'obra: «con es soleils ses par, / per beutat e per respandor, / tals es Flamenca entre lor, / quar tant es fresca sa colors, / siei esgart --- / l'autrui beutat tein es effaza / li viva colors de sa fassa», «Dieus! qui vi mais tam bellas cris! / plus bellas son non es aurs fis» (vv. 552, 1133):

era, doncs, extremadament rossa. El color fogueuc de les ales del flamenc, ens el testifiquen el mateix nom científic de l'ocell (phoenicopter), del gr. *φολνιχος* 'purpuri', i el coneixement personal que en tenia Mistral, veí dels grans estanys de Berre i de la Camarga: «prov. *flamen*: est un oiseau aux ailes couleur de feu» (TdF); i no solament les ales són d'aqueix color, com ens testifica Rabelais, que alhora ens proporciona la més antiga documentació del mot en llengua d'oc: «oranges *flammans* (qui sont phoenicoptères)», *Gargantua*, cap. 37, ed. 1919, p. 188; «un Phoenicoptere, qui en Languegoth <Llenguadoc> est appellé *flamant*: les oeiliz sont rouges et flamboyans comme un pyrope», *Quart Livre*, cap. 41, p. 156.

Altres conseqüències del significat vulgar de 'color brillant, encès, de rogenca esplendor', són el *flamenc de la lluna* 'fase de la lluna', que m'explicaven a Sant Aniol de Finestres: «el *flamén* de la lluna, fase que correspon al primer i segon dia després de la lluna plena: ho diem així perquè aquells dies surt vermella» (1968); «aixís, soleta ab ses penes, sos desitjos y sos somnis --- feya sa via la Flor de la Muntanya, trista y melangiosa per dintre, per fora serena, tranquila y magestuosa, com la lluna al *flamenc*», MVayreda (*Sang Nova* v, x, 423); «a Ceret --- traditions qui remontent au moins aux premiers siècles du M-Âge --- la croyance à certaines guérisons merveilleuses, notamment celle de la préparation de l'agaric à un moment de la pleine lune (*lo flamench*)», P. Vidal, *Guide Pyr. Or.*, 161. Per a la *bandera flamenca* meteor rogenç, observat pels pescadors de Badalona i Sant Pol, veg. *bandera*.

DERIV.: *Flamenqueria, flamenquisme, flamenqueria*, V. el DCEC.

Flamera, V. *flam* (FLAO) *Flammifer, flammíger*, V. *flama*

Flammisell com a nom del riu és forma errònia (cf. *DAG.*, és veritat que bastants es van avesar a pronunciar-ho malament) per *Flamicell* (amb -*issell*, s sorda), el qual no ve d'un «llatí» (!) *FLUMICELLU sinó de *FLUMENCELLUM, forma normal de diminutiu de nom en -EN en llatí; en la pronúncia, això es tornà -*isél* afeblint-se la n davant la sibilant sorda s, i després la nasalitat acabà perdent-se totalment per diferenciació. També és diferenciació *flomz* > *flam-* (cf. *clatell, altrança*, etc.); -ICELLU segons fonètica hauria donat *-*iell*.

Flàmula, V. *flama*

FLANC, pres del fr. *flanc* 'costat, illada', i aquest, del fràncic *HLANKA, cf. a-al. ant. *blanka* 'amaluc', 'articulació', al. (ge)lenk 'articulació', esc. ant. *blekker* 'anella de cadena'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII:

«A través, per mig los *flancs*, va ferir de la lança lo cavayl» (Desclot, § 102, NCl. III, 141.2; de nou 149.29); «si passegen o fan vila / fan-vos dels braços cundesch / e-ls fermen sobre lu<r>s *flanchs*, / e a